

Õiguskaitse kättesaadavus keskkonnaasjades - Prantsusmaa

Ova je stranica strojno prevedena i njezina kvaliteta nije zajamčena.

1. [Constitutional Foundations](#)
2. [Kohtusüsteem](#)
3. [Juurdepäas teabele](#)
4. [Õiguskaitse kättesaadavus, üldsuse osalemine](#)
5. [Õiguskaitse kättesaadavust tegevuse või tegevusetuse](#)
6. [Muud võimalused õigusemõistmisele juurdepääsuks](#)
7. [Kaebeõigus](#)
8. [Seaduslik esindamine](#)
9. [Tõendid](#)
10. [Esialgne õiguskaitse](#)
11. [Kohtukulud](#)
12. [Finantsabimehhanismid](#)
13. [Ajakohasus](#)
14. [Muud küsimused](#)
15. [On välismaalane,](#)
16. [Piiriülesed juhtumid](#)

I Constitutional Foundations

Keskkonnaharta lisati Prantsusmaa põhiseadusesse 2005. märtsi 205. aasta konstitutsioonilise seadusega nr 1-2005.

Põhiseaduse osaks olev keskkonnaharta sisaldab 10 ühikut. Selles hartas tunnustatakse keskkonnakaitsega seotud põhiõigusi ja -kohustusi kolme peamise põhimõtte kaudu: ettevaatuspõhimõtte, ennetamispõhimõtte ja põhimõtte, et saastaja maksab. Selle hartaga ei nähta ette õigust õiguskaitse kättesaadavusele, kuid artikkel 7 on sätestatud, et igaühel on seaduses sätestatud tingimustel õigus pääseda juurde ametiasutuste valduses olevale keskkonnateabele ja osaleda keskkonda mõjutavate avalike otsuste väljatöötamises.

Kodanikel on õigus tugineda neile põhiseadusest tulenevatele põhimõtetele haldusmenetluste käigus ja kohtus, sest nende eelotsuste esmajärjekorras taotlemise kohta jõustusid eeskirjad põhiseaduslikkuse küsimuses, mis kehtestati märts 2010 põhiseaduse reformi raames 2008. juuli 23.

Põhiseaduse artikkel 55 rõhutatakse rahvusvaheliste kokkulepete ülimuslikkust siseriiklike seaduste suhtes. Kõik kohtud peavad tagama selle põhimõtte austamise (halduskohtute kohtupraktika: Riginõukogu otsus, 1989, Nicolo). Menetlusosalised võivad teatavatel tingimustel tugineda otse rahvusvahelistele kokkulepetele.

Prantsusmaa ratifitseeris Århusi konventsiooni 8. juuli 2002 (pärast seda, kui see kiideti heaks 28. veebruar 2002. aasta seadusega nr 2002-285). Århusi konventsiooni sätete otsesest mõju tunnustatakse vaid konventsiooni mõne sätte puhul.

II kohtusüsteem

Prantsusmaa õigussüsteemis eristatakse põhimõtteliselt kahte kohtuharu:

- kohtuharu, kus menetletakse eraisikute või eraõiguslike organite vahelisi vaidlusi; ning
- halduskohtuharu, kus menetletakse juhtumeid, mis hõlmavad teatavaid vaidlusi kodanike ja ametiasutuste vahel, eraisikute või eraõiguslike organite (äriühing, ühendus jne) ja avalik-õiguslike organite vahel.

Mõlemas kohtuharus on olemas nii üldkohtud kui ka erikohtud.

On olemas kahte liiki kohtuid: tsiviilkohtud ja kriminaalkohtud.

Esimeses astmes on tsiviilkohtud, tavapärase (piirkondlik kohus) või spetsialiseeritud (esimese astme kohtud, kaubanduskohtud, sotsiaalkindlustuse ja conseils des Prud'hommes for Labor suhted tööandjate ja töötajate vahelisi vaidlusi hõlmavate vaidluste puhul kohtu, ettevõtjate või äriühingute puhul, ning sotsiaalkindlustuse, ja maaelu rendilepingud).

Kriminaalkohtute tegevuse korraldamisel eristatakse kolme liiki kuritegusid:

- väiksemad õigusrikkumised, mida menetlevad politseikohtud;
- keskmise raskusastmega õigusrikkumised, mida menetlevad paranduskohtud;
- rasked õigusrikkumised e kuriteod, mida menetleb vandekohus (ainus kohus, mille koosseisu kuuluvad kohtukaasistujad).

On olemas eraldi alaealiste asjadega tegelev kohus, n-ö noortekohus või alaealiste kohus, kus menetletakse nii tsiviil- kui ka kriminaalasju.

Kõik apellatsioonid tsiviil- ja kriminaalkohtute otsuste peale esitatakse apellatsioonikohtule, välja arvatud vandekohtu otsuste peale esitatud apellatsioonid. Nende viimati nimetatud otsuste peale tuleb apellatsioon esitada teisele vandekohtule. Apellatsioonikohtute otsuste peale võib apellatsiooni esitada kassatsioonikohtule, mis on kohtusüsteemi kõrgeim kohus. Kassatsioonikohus (Cour de Cassation) vastutab selliste apellatsioonide läbivaatamise eest, mis on esitatud madalama astme kohtute otsuste peale. Kassatsioonikohus menetleb õigusküsimustes ja protseduurilistes küsimustes esitatud apellatsioone ning võib kohtuotsuse tühistada ja otsustada saata asja uuesti menetlemiseks ühele 35st apellatsioonikohtust.

Halduskohtud on tavapärased esimese astme halduskohtud. Erihalduskohtuteks on peamiselt riiklik varjupaigakohus, finantskohtud (regioonide kontrollikojad ja kontrollikoda), distsiplinaarkohtud (eelarve- ja finantsdistsipliini kohus, kõrgem magistraatide nõukogu, kutsealade distsiplinaarkohtud, ülikoolikohtud jne). Apellatsioon nende otsuse peale esitatakse põhimõtteliselt haldusapellatsioonikohtutele, kelle otsuse peale saab omakorda esitada apellatsiooni riiginõukogule.

Riiginõukogu on kõrgeim halduskohus ja kohus, kellele esitada lõplik apellatsioon haldusaktide õiguspärasuse küsimuses. Sarnaselt kassatsioonikohtule kontrollib riiginõukogu ainult seda, kas tema juures vaidlustatud kohtuotsuste tegemisel järgiti menetlusnorme ja seadust nõuetekohaselt. Lisaks tegutseb riiginõukogu teatavate vaidluste korral (näiteks ministrite reguleerivate aktidega seotud vaidluste korral) esimese ja teise astme kohtuna. Riiginõukogu nõustab ka valitsust seoses õigusaktide ja korralduste eelnõudega.

Üldkohtute ja halduskohtute pädevuse vastuolu küsimusi menetleb pädevuskonfliktide kohus, kuhu kuulub võrdsel arvul kassatsioonikohtu ja riiginõukogu liikmeid.

Üheksast liikmest koosnev põhiseadusnõukogu valvab talle esitatud orgaaniliste seaduste ja õigusaktide põhiseaduslikkuse üle otsuse tegemise ja valimiste nõuetekohase läbiviimise järele. Põhiseadusnõukogul puudub mis tahes pädevus seoses haldusaktidega.

Puuduvad erikohtud, mis oleksid spetsialiseerunud keskkonnaküsimuste lahendamisele. Kõik Prantsusmaa kohtud menetlevad keskkonnaasju vastavalt oma pädevusele.

Meelepärase kohtualluvuse valimine ei ole Prantsusmaa õigussüsteemis võimalik. Kohtute pädevus on kindlaks määratud seadusega.

Prantsusmaa kohtumenetlustes ei eristata korralisi apellatsioone ja taotlusi erakorraliste õiguskaitsevahendite rakendamiseks. Küll aga eristatakse korralisi apellatsioone ja taotlusi (référés), millega võimaldatakse võtta ajutisi meetmeid (akti täitmise peatamine, esialgse hüvitise maksmine) või algatada uurimine või eeluurimine (eksperdi nimetamine). Esimeses astmes tehtud otsused võidakse tühistada apellatsiooni alusel ning apellatsioonikohtute otsused võib omakorda tühistada kõrgeim kassatsioonikohus (riiginõukogu või kassatsioonikohus).

Halduskohtunikel, sealhulgas esimese astme kohtunikel on ulatuslik pädevus. Halduskohtunik võib tühistada õigusvastase haldusotsuse. Kohtunikud võivad ka kohustada ametiasutust seda tühistatud otsust uuesti läbi vaatama, täpsustades selle uue otsuse sisu.

Puuduvad erieeskirjad keskkonnaküsimusi käsitlevate kohtumenetluste kohta, on vaid kaks erandit seoses halduskohtutega.

Esimese artikli L. 122-2 ja L. 554-11 keskkonnaseadustiku halduskohtumenetluse seadustiku kohaselt litsentsi peatamine või heakskiitmise kohta otsuse elluviimisel või kui nende suuruse tõttu või mõju looduskeskkonnale ei oleks pidanud läbima keskkonnamõju hindamise, kuid seda ei tehtud.

Teise erandi kohaselt (ette nähtud keskkonnaseadustiku artiklis L 123-12 ja halduskohtumenetluse seadustiku artiklis L 554-12) on võimalik peatada sellise otsuse täitmine, millega antakse luba teha toiminguid või töid, mille puhul on vajalik eelnevalt korraldada avalik arutelu, kui taotluses seati suure kahtluse alla asjaomase otsuse õiguspärasus. otsus on õigusvastane juhul, kui pädeva asutuse järeldused on negatiivsed või kui nõutavat avalikku arutelu ei toimunud.

Mõlemal juhul on eelduseks see, et akti täitmise peatamiseks tuleb tegutseda kiiresti.

Tavaliselt ei ole kohtunikel, eelkõige halduskohtunikel, õigust esitada asja kohtule menetlemiseks. Seda saavad teha ainult menetlusosalised, sealhulgas kodanikud, valitsusvälised organisatsioonid, äriühingud, ametiasutused ja avalik-õiguslikud asutused. Kuid on olemas ka erand: kriminaalasjades võib süüdistuse esitada ex officio riigiprokurör. See on võimalik ka keskkonnaküsimustes.

Juurdepäas teabele juhtudel III

Üldises haldusdokumentidele juurdepääsu käsitlev õigusakt (seadus nr 78-753, 17. juuli 1978, muudetud 11. juuli 1979. aasta seadusega nr 79-583 haldusaktide põhjendamise kohta vahelisi suhteid ning parandada avaliku halduse ja art 7 ja 12. aprill 2000. aasta seaduse nr 321 kodanike õiguste kohta suhetes haldusasutustega) loodi haldusdokumentidele juurdepääsu õiguse. Nimetatud seadust kohaldatakse ametiasutuste valduses olevate kõikide dokumentide puhul (olenemata sellest, kas need on koostanud ametiasutus või need on saadud kolmandatelt isikutelt), mis on laadi, sisu või kasutusotstarbe poolest seotud avaliku teenistuse funktsioonide elluviimisega. Kõnealuse seadusega nähakse ette, et juurdepääsu haldusdokumentidele ei võimaldata juhul, kui nende dokumentidega tutvumise või nende avaldamise tulemusel võidakse avaldada seadusega kaitstud saladused.

Keskkonnateabele juurdepääsu õigust saab kasutada 1978. juuli 17. aasta seaduses kindlaksmääratud üldtingimuste ja keskkonnaseadustiku erisätete kohaselt.

Selles küsimuses tehtud õigusvastaseid haldusotsuseid võivad tühistada halduskohtud pärast riiklikult komisjonilt teatise saamist.

Halduskohtumenetluse seadustiku artiklis R.421-5 on sätestatud, et otsuse kohtus vaidlustamiseks ette nähtud tähtaeg on siduv ainult juhul, kui see tähtaeg ja õiguskaitsevahendid on ära märgitud otsuse teatavakstegemisel.

Keskkonnaküsimustes on vaikiv keeldumine teabe avaldamisest kindlasti õigusvastane, sest taotlejat ei ole sellest otsusest teavitatud kirjaliku põhjendatud otsusega, milles oleksid ära märgitud halduskohtule kaebuse esitamise võimalused ja vastavad tähtajad.

17. juuli 1978. aasta seadusega nr 78-753 loodi haldusdokumentidele juurdepääsu käsitlev sõltumatu komisjon (CADA), kes vastutab selle eest, et oleks tagatud haldusdokumentidele juurdepääsu õiguse austamine. CADA-I on ka pädevus keskkonnateabele juurdepääsu küsimustes. Enne halduskohtusse minekut tuleb juhtum anda esmalt menetlemiseks sellele komisjonile. Menetlus on sätestatud 17., 18. ja 19. aasta dekreedid nr 2005-1755, 30. detsember 2005, mis käsitleb õigust saada juurdepääs haldusdokumentidele. Taotlejal, kellele keelduti teavet avaldamast, on otsuse CADAs vaidlustamiseks aega kaks kuud alates sellest kuupäevast, mil talle keeldumisest teatati. Teate saamisele järgneva ühe kuu jooksul peab pädev asutus oma seisukohta CADA-le selgitama. Kui pädev asutus jääb oma esialgse keelduva otsuse juurde või ei vasta kahe kuu jooksul alates sellest, mil asi anti arutamiseks CADA-le, võib taotleja esitada halduskohtule taotluse otsuse tühistamiseks.

Kohtud võivad kohustada ametiasutust esitama nõutud teavet. Samuti võivad kohtud tühistada juurdepääsu andmisest keeldumise otsuse ja tegeleda keeldumise tagajärgedega.

Kohus võib anda korralduse teabe avaldamiseks.

IV õiguskaitse kättesaadavus, üldsuse osalemine

Rajatis, mida käitatakse või mis tahes isiku või üksuse omanduses, avalik- või eraõiguslik, millega võivad kaasneda ohud või ebamugavusi elanikele, tervisele, ohutusele, rahvatervisele, põllumajandusele, keskkonnakaitsele, paikade ja monumentide kaitsele, viidatakse edaspidi kui „salastatud rahastu (icpe)” Prantsusmaal, ja on allutatud eriomasele õiguslikule korrale keskkonnaseadustiku kirjeldanud. Selliseid käitisi on Prantsusmaal umbes 500000.

Keskkonnakaitse seisukohalt klassifitseeritud käitisi käsitlevate õigusaktide kohaselt on olemas kolm eri korda olenevalt ohtude ja ebasoodsate olukordade tõsidusest: lubade väljastamist käsitlev kord, aruandlust käsitlev kord ja hiljuti kehtestatud üleminekukord,

mille abil lihtsustatakse lubade väljastamist ja millele osutatakse kui registreerimiskorrale (11. juuni 2009. aasta korraldus nr 2009-663 ja 13. aprill 2010. aasta seadlus nr 2010-368).

Eelneva loa saamise korra kohaselt antakse tegevusluba pärast mõju hindamist ja avalikku arutelu.

Alati on võimalik esitada haldusotsuse peale kaebus kõrgemale haldusasutusele (see on kohtupraktikast tulenev üldpõhimõte). Samas võidakse erinormidega ette näha, et see on võimalik teataval tingimustel.

Üldiselt kehtib põhimõte, et haldusotsuste peale võib kaebuse esitada otse kohtule, kui ei ole kehtestatud mingeid erimenetlusnorme (nagu on tehtud keskkonnateabele juurdepääsu käsitlevate juhtumite korral). Puuduvad erieeskirjad seoses üldsuse osalemisega ja seotud otsustega.

Kui seaduses puuduvad erieeskirjad halduskaebuse esitamise vajalikkuse kohta, võib haldusotsuse peale esitada hagi otse halduskohtule.

Halduskohtud hindavad kõigi haldusotsuste protseduurilist ja sisulist õiguspärasust.

Kohtud kontrollivad materiaalseid ja tehnilisi tõendeid ning arutusi, kui neid peetakse otsusega seonduvateks.

Haldusplaneeringute õiguspärasust kontrollivad halduskohtud. Kõnealuses valdkonnas ei ole kindlaks määratud kaebeõigust, tõendite esitamist, ärakuulamist või läbivaatamise ulatust käsitlevaid konkreetseid tingimusi.

Kaebeõigusega seoses lga füüsiline isik, kellel on õigus pöörduda kohtusse, et halduskohtuniku poole võib pöörduda. Selle õiguse olemasolu hinnatakse tsiviilõiguse eeskirjadest lähtuvalt. Seega ei saa kohtu poole pöörduda alaealised ja ka vaimse puude tõttu riigi järelevalve alla määratud täiskasvanud isikud või sellist kriminaalkaristust kandvad isikud, mille tulemusel on ära võetud nende seaduslikud õigused. Kuid halduskohtute praktika kohaselt leitakse, et teataval isikutel on isegi juhul, kui nad on tsiviilseadustiku kohaselt piiratud teovõimega, õigus esitada võimu kuritarvitamist käsitlev kaebus otsuste peale, mis mõjutavad habeas corpus'ega seotud aluspõhimõtet.

Juriidilised isikud või rühmad võivad esitada kaebuse nende huve mõjutavate meetmete peale (olemasolu, vara, tegevus, käitamistingimused) ning samuti nõuda nende kantud materiaalse või moraalse kahju hüvitamist. Samas võivad nad kohtu poole pöörduda ka nende isikute kollektiivsete huvide kaitseks, keda nad esindavad, kui õigusnormi või vaidlustatud meetmega kahjustatakse sellist kollektiivset huvi.

Halduskohtus toimuvates vaidlustes lasub sarnaselt eraõiguslikele kohtumenetlustele tõendamise kohustus hagejal. Siiski kohaldatakse seda põhimõtet natuke erinevalt halduskohtumenetlustes, eelkõige juhul, kui tõendusmaterjalid on ametiasutuse valduses, või siis vastutusega, mis põhineb eeldusel, millega petitsiooni esitaja ei pea tõendama tema väidetud süü olemasolu, vaid hoopis ametiasutus peab tõendama, et ta ei ole eksinud. Pidades silmas menetluse uurivat laadi, aitab märkimisväärset uurimispädevust omav halduskohtunik tegelikult olulisel määral kaasa asjaolude kindlakstegemisele. Vajaduse korral võib ta nõuda dokumentide avaldamist või jätkata ise teatavaid uurimistoiminguid, vaadates läbi akte või dokumente, külastades asukohti, osaledes aruteludel või tutvudes eksperdiarvamustega.

Halduskohtumenetluse seadustiku artiklis L. 6 on sätestatud põhimõte, et kohtumenetlused on avalikud.

Õiguspärasuse põhimõttega on seotud erinevad nõuded, kui seda põhimõtet tõlgendab ja rakendab halduskohus. Nimelt ei võeta selle põhimõtte rakendamisel ära haldusasutuste tegevusvabadust, s.t neil on täielik tegutsemisõigus.

Kui ametiasutusel on valida otsuse tegemise ja mis tahes otsuse vastuvõtmisest hoidumise või kahe või enama erineva sisuga otsuse vahel, mis mõlemad on samavõrra kooskõlas seadusega, ei pea kohtunik alati kontrollima ametiasutuse tehtud valiku sobivust.

Peale selle on õiguspärasuse põhimõtte kohaldamine suuremal või väiksemal määral jäik, sõltudes sellest, kas kohtulik kontroll toimub tavakontrollina või piiratud kontrollina. Kontrollitakse üksnes juhtumeid, kus seoses tehti vastuoluline otsus kaalutusõigust kasutades, s.t kui, otsuse õiguspärasust tuleb hinnata. Sel juhul kontrollib halduskohtunik, kas otsus põhineb faktiveal, õiguslikul veal või võimu kuritarvitamisel, kuid asjaolude õigusliku kontrollimise käigus keskendutakse ainult hinnangu andmisel tehtud ilmsetele vigadele. Tavapärastel juhtudel, kus ametiasutuse otsus on tehtud lähtuvalt õiguslikest kriteeriumidest ja kohtunik teeb seega tavapärase kontrolli, kontrollitakse kõiki asjaolude õigusliku kvalifitseerimisega seotud vigu.

Teataval juhul korraldatakse tavapärase kontrolli ja piiratud kontroll eritingimustest lähtuvalt. Seega ei hõlma piiratud kontroll hindamisel tehtud ilmsete vigade otsimist, kui otsus on tehtud sõltumatu ametiasutuse hinnangu alusel (näiteks juhul, kui kontrolli teevad vandekohtunikud).

Samuti on kohtunikul õigus kaaluda haldusotsuse positiivseid ja negatiivseid külgi. otsus on õiguspärane ainult juhul, kui asjaolud leiavad selles nõuetekohaselt kajastamist.

Keskkonnamõju hindamine (keskkonnamõju eelhindamise otsus või KMH ulatuse määramise otsus) on osa menetlusest, mis toimetatakse selleks, et anda luba keskkonnakaitse seisukohast klassifitseeritud käitisele. Selle loa või projektile antud heakskiidu tühistamist on võimalik taotleda halduskohtutes, tuginedes KMH puudumisele või ebapiisavusele [1].#_ftn1 Kuid selle KMH peale ei saa otse esitada hagi kohtutele.

Kohtud võivad lõplikud load läbi vaadata. Kõnealusel valdkonnas ei ole kindlaks määratud kaebeõigust, tõendite esitamist, ärakuulamist või läbivaatamise ulatust käsitlevaid konkreetseid tingimusi.

Halduskohtud hindavad kõigi haldusotsuste protseduurilist ja sisulist õiguspärasust. Kohtud tutvuvad sisuliste ja tehniliste tõenditega ning arvutustega, kui need on otsusega seotud. Kontrollitakse keskkonnamõju uuringut, sest see on protseduurilise õiguspärasuse peamine aspekt.

Selleks et kaebus oleks vastuvõetav, tuleb peamise tingimusena tõendada õigustatud huvi hagi esitamiseks.

Kui välja arvata erandlikud juhtumid, kus ametiasutusele on antud õiguslik volitus, mille kohaselt on tal õigus tegutseda seoses meetmetega, mida ta peab õigusvastaseks (juhtumid, mille kohtulikkude läbivaatamist taotleb prefekt), on huvi olemasolu piisav alus kaebuse esitamiseks. Huvi, mille olemasolu hinnatakse kaebuse esitamise ajal, võib olla erinevat laadi: moraalne või materiaalne, individuaalne või kollektiivne.

Igal juhul peab see olema isiklikku laadi, õiguspärane ja asjakohane. Esimesega neist nõuetest ei saa isik tegutseda teise isiku nimel volituseta või vaid kodanikuna, tarbijana või valitud ametniku väljendades vastuseisu sellise õigusakti seaduslikkuse üle. Kaitsva vajalikkust, et intressi ei väljenda või amoraalset olukorda. Peale selle peab kaebuse esitaja olema seotud vaidlustatud otsusega. Lisaks peab huvi olema otsene ja konkreetne, s.t. vaidlustatud otsus peab otseselt ja kindlalt kahjustama selle isiku huve.

Halduskohtud hindavad kõigi IPPC [2] otsuste protseduurilist ja sisulist õiguspärasust ning kõigi haldusotsuste õiguspärasust.#_ftn2 Kohtud peavad samuti uurima materiaalseid ja tehnilisi tõendeid ning arvutusi ja IPPC dokumente, kui neid elemente peetakse otsusega seonduvateks. Kohtud kontrollivad materiaalseid ja tehnilisi tõendeid ning arvutusi, kui neid peetakse otsusega seonduvateks.

Põhjenduseks esitatud argumendid tühistamishagi haldusotsuse (kaebus ametivõimu kuritarvitamise kohta) liigitatakse kahte kategooriasse: argumendid õigusvastasuse väliste elementide kohta ja argumendid õigusvastasuse sisemiste elementide kohta.

Õigusvastasuse välised elemendid on seotud akti rakendamisega: akti koostaja pädevuse puudumine, protseduuriline õigusvastasus, viga või nõuetele mittevastamine (sealhulgas põhjenduste esitamata jätmine).

Meetmete õigusvastasuse elemendid on seotud sisu, akti aluse ja faktilise või õigusliku veaga:

- õigusnormi rikkumist: Sellise õigusnormi kohaldamine, mis ei ole kohaldatav, või kohaldatava õigusnormi valesti tõlgendamine;
- Faktiviga: viga asjaolude kirjeldamisel või märkimisväärt hindamisviga, kui kohtunik teostab piiratud kontrolli;

ning menetluse või võimu kuritarvitamisega.

Selleks et teil oleks õigus pöörduda halduskohtute poole, ei pea te osalema IPPC või KMH menetluse raames avaliku konsultatsiooni etapis või esitama märkusi.

Kaebuse võimu kuritarvitamisega seoses võivad teha kõik, kuid tegemist ei ole hagi (actio popularis." Selleks et hagejal oleks õigus pöörduda kohtu poole, peab ta põhjendama huvi seoses vaidlustatud otsuse sisuga, mis on siiski suhteliselt vabalt ja laialt. See huvi peab olema otsene, konkreetne ja reaalne.

Halduskohtutes saab kõikide juhtumite korral taotleda esialgset õiguskaitset.

Pikka aega keeldusid halduskohtunikud andmast kohtumääruseid, mis olid suunatud ametiasutuste vastu, sealhulgas ametiasutuste tehtud otsuste täitmise vastu. Ainus võimalus otsuse adressaadi jaoks oli esitada uus kaebus haldusasutuse tegevusetuse vastu. 8. veebruari 1995. aasta seadusega anti halduskohtutele võimalus kohustada ametiasutusi võtma kindlaksmääratud eesmärgiga täitemeeteid või tegema uue otsuse ettenähtud aja jooksul.

Selleks peab isik pöörduma kohtu poole konkreetse taotlusega määruse saamiseks. Sellist määrust võidakse kohaldada avalik-õiguslike asutuste või avalike teenuste osutamise eest vastutavate eraõiguslike institutsioonide suhtes.

Määruse väljastamisel võib määrata ka vastava karistuse. Sellise karistuse määramist tuleb eraldi taotleda, välja arvatud riiginõukogus, kes võib selle määrata automaatselt. Lisaks toetab riiginõukogu eriosakond, kes valvab riiginõukogu otsuste täitmise järele.

Keskkonnakaitse seisukohast klassifitseeritud käitistega seoses on halduskohtunikul õigus teha määrus prefekti vastu. Ta võib võtta mis tahes meetmeid, mida ta vajalikuks peab.

V õiguskaitsse kättesaadavust tegevuse või tegevusetuse

Hagi võib esitada otse füüsiliste isikute või eraõiguslike äriühingute vastu üldistele tsiviilkohtutele või kriminaalkohtutele. Kriminaalkohtud võivad määrata füüsilisele isikule rahaträhi (füüsilisele isikule võib määrata ka vabadusekaotuse), kui see isik on tekitanud keskkonnakahju. Kuid see on võimalik ainult juhul, kui tema tegu on varem seadusega kuriteoks klassifitseeritud. Kõik keskkonnavalasemad õigusrikkumised ei ole tingimata kriminaalkorras karistatavad, seega peab kriminaalkohtunik viitama karistusseadustiku pikale kirjalikule loetelule. Tsiviilkohtunikud võivad määrata füüsilistele isikutele või eraõiguslikele äriühingutele karistuseks kohustuse hüvitada keskkonnakahju, kui on täidetud kolm tingimust:

- (1) isik vastutab selle kahju tekkimise eest;
- (2) Selle tegevuse tulemusel tekkinud kahju on korvata ning
- (3) ja põhjusliku seose olemasolu tegevuse ja kahju vahel.

Mõne tsiviilvastutust käsitleva sätte kohaselt võib isikul lasuda vastutus isegi siis, kui ta ei ole eksinud (vastutus asjade või muude isikute tegevuse eest või defektse toote eest). Ka rajatise käitajat võib kohustada puhastama reostunud asukohta (rehabiliteerimine).

Avalik-õiguslike organite (riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutused) vastu võib keskkonna kaitseks hagi esitada otse halduskohtutele. Selle õiguskaitssevahendi kasutamine võimaldab halduskohtutel tühistada õigusvastase haldusotsuse (näiteks loa), kehtestada eraõiguslikele ettevõtjatele uusi nõudeid keskkonnakaitse parandamiseks või sundida riiki või kohaliku omavalitsuse asutusi vastutust võtma. Sellist vastutuse võtmist taotletakse kõige sagedamini juhul, kui esinevad vajakajäämised avalik-õiguslike organite tehtavas kontrollis. Kuid praktikas leiab selle kohta vähe näiteid. Mõnikord jagab riiginõukogu vastutuse riigi ja omavalitsuse vahel (vt näiteks CE, juuli 13, nr 2007, Taverny omavalitsus, nr. 293210). 1. august 2008. aasta seadusega, mis avaldati ELi 21. aprill 2004. aasta direktiivi ülevõtmiseks, ei nähtud ette riigi subsidiaarse vastutuse põhimõtet juhul, kui ei ole võimalik rakendada põhimõtet, et saastaja maksab.

1. august 2008. aasta seadusest nr 165-2 tuleneva keskkonnaseadustiku artiklis L 2008-757 nähti ette, et keskkonnavastutuse küsimustes pädevate ametiasutuste kindlaksmääramiseks tuleb vastu võtta seadlus. Dekreet nr 2009-496, 30. aprill 2009 avaldatud mitmed ametiasutused vastavalt projektide, plaanide ja programmide liikidele: keskkonnaminister, keskkonna ja säästva arengu üldnõukogu, piirkonna prefekt, prefekt-koordinaator või mereprefekt (merepiirkondade jaoks).

Puuduvad konkreetsed eeskirjad selle kohta, kuidas esitada taotlust meetmete võtmiseks keskkonnaküsimustes. Riigi vastu ei saa otse halduskohtusse pöörduda. Kohtunikule esitatud hagi kujutab endast alati riigi sõnaselge või vaikiva keelduva otsuse peale või positiivse, kuid ebapiisava vastuse peale esitatud kaebust.

Prantsusmaa õigusnormides puuduvad konkreetsed eeskirjad, millega reguleeritakse keskkonnavastutuse juhtumite kohtliku läbivaatamise tingimusi. Advokaadid peavad tuginema riigi vastutust käsitlevatele üldpõhimõtetele. Halduskohtunikud võivad tühistada nõude rahuldamata jätmise ja riigi süüdi mõista, kui (1) on kahju eest vastutav, (2) siis, kui see tegevus (või sagedamini tegevusetus) on tekitanud hüvitatavat kahju, ning (3) on põhjuslik seos.

Kui keskkonnaküsimusega seotud õigusvastane haldusotsus tühistatakse, peavad halduskohtud hageja taotluse korral nõudma, et pädevad ametiasutused tegeleksid tühistamise tagajärgedega.

On olemas mitu keskkonnavastutuse kord. Iga põhinevad konkreetsetel tingimustel. Saastaja halduskohtus vastutusele võtmiseks võib tugineda IPPC määrusele (käitaja vastutus), jäätmekäitlust käsitlevatele eeskirjadele (loa omaniku vastutus) või 1. august 2008. aasta seadusega ette nähtud erikorrale. Tsiviilkohtutes võidakse keskkonnakahju hüvitada alusel üldise tsiviilvastutuse korra (kui kahju on tekkinud väärkäitumise ja hooletuse tõttu ning mõnikord ilma et oleks tehtud mis tahes viga) või erikohustuste alusel (ebanormaalne naabruse häirimine, teatavat liiki reostusest tulenev kahju: süsivesinikud ja tuumarajatised). Kriminaalkohtud võivad määrata karistuse sellise keskkonnakahju tekitamise eest, mis on varem kuriteona klassifitseeritud (vt ka vastus nr 1).

VI muud võimalused õigusemõistmisele juurdepääsuks

Keskkonnaasjade suhtes võidakse kohaldada kõiki üldkohtu menetlusi — halduskohtu-, tsiviilkohtu- või kriminaalmenetlusi. Selles vallas muid erieeskirju ei olegi.

Puuduvad konkreetsed ametiasutused, kes vastutaksid selle eest, et keskkonnaküsimustes oleks tagatud juurdepääs õiguskaitssevahenditele. Ombudsman, riigiprokurör ja kõik kohtud võivad keskkonnaõiguse küsimustes sekkuda.

Ombudsmani ametikoht nähti ette 3. jaanuar 1973. aasta seadusega Rootsi ombudsmani ametikohast malli võttes. Tegemist on sõltumatu haldusorganiga, kes vastutab kodanike ja ametiasutuste vaheliste suhete parandamise eest. Ombudsman sekkub kodanike ja ametiasutuste vaheliste vaidluste korral. Ta pakub välja lahendusi vaidluste rahumeelseks lahendamiseks. Selle organi nimi on 2011. märts 31 muutunud ning nüüd nimetatakse teda õiguste kaitsjaks.

Riigiprokurör (Procureur de la République) on kohtunik, kes vastutab riikliku süüdistuse esitamise eest peamises esimese astme tsiviil- ja kriminaalkohtus, milleks on kõrgema astme kohus (Tribunal de grande instance). Prokurörid kuuluvad justiitsministeeriumi valitsemisalasse. Prokuröride ülesanded on peamiselt seotud kriminaalasjadega. Prokurör teeb oma pädevuse piires otsuse, kas esitada õigusrikkujale süüdistus või mitte (seda ka keskkonnaküsimustes).

Kui toime on pandud keskkonnakuritegu, on võimalik esitada ka erasüüdistus.

Haldusasutuse tegevusetuse või nõuetevastase tegevuse korral on kaks võimalust halduskohtutele hagi esitamiseks:

- hagi õigusvastase haldusotsuse tühistamiseks: seda nimetatakse võimu kuritarvitamist käsitlevaks hagiks;
- hagi ametiasutuse vastu kahjuhüvitise saamiseks, kui tõendatakse, et selle tegevusetuse või nõuetevastase tegevuse tulemusel tekkis kahju.

VII kaebeõigus

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 31 kohaselt on kaebeõigus neil, kellel on huvi ja õigus kaebuse esitamiseks. Hageja peab tõendama seadusest tulenevat õigustatud huvi ning isiklikku ja otsest huvi („keegi ei vaidle advokaadiga“). Seadus võimaldab ühtlasi juriidiline isik; sealhulgas ühendused; Valitsusvälised organisatsioonid; seadusega on loodud ja ametiühingud kaitsta oma liikmete ühiseid huve. Huvi asja kohtusse andmiseks peab tulenema seadusest ja olema reaalne, kuid kohtud on mõnikord tunnistanud hagi vastuvõetavaks ka juhul, kui huvi ilmneb tulevikus või on ebakindel.

Need tsiviilõiguse põhimõtted tulenevad halduskohtute kohtupraktikast, kus neid on pragmaatilisel ja ulatuslikult tõlgendatud. Võimu kuritarvitamise alusel võib kaebuse esitada mis tahes haldusotsuse peale, kuid kodanike elukvaliteet ei piisav alus: See ei ole „populaarhagidele“. Selleks et seda teostada, hagejad on „põhjustatud huvi“ anda õiguse, mis on otsene, konkreetne ja praegune (CE, 21 detsember, 1906, Union des propriétaires et des contribuables du district de la Croix — Seguey — Tivoli, recueil Lebon, lk 962 — CE, detsember 21, 1906, omanike liit ja maksumaksjate cross-seguey piirkonna — Tivoli, recueil Lebon, lk 962).

Neid põhimõtteid kohaldatakse kõigi kaebuse esitajate suhtes: füüsiliste isikute, eraõiguslike juriidiliste isikute, Prantsusmaa või välisriigi ühenduste, valitsusväliste organisatsioonid jne

Puudub mehhanism suhtes.

Prantsusmaal ei ole võimalik esitada hagi avalike huvide kaitseks (actio popularis). Ombudsman ei saa sekkuda kohtumenetlustesse või seada kahtluse alla kohtuotsuse kehtivust.

Kuid ombudsman võib teha ametiasutustele korralduse, kui nad keelduvad täitmast taotleja kasuks tehtud kohtuotsust. Prokurörid ei osale halduskohtumenetlustes.

Neil on õigus tegutseda vaid kriminaalasjades. Kõigil teistel ametiasutustel on kaebeõigus halduskohtutes, kui nad soovivad esitada hagi või ennast kaitsta.

Puuduvad KMH või IPPCga seotud erieeskirjad füüsiliste isikute / valitsusväliste organisatsioonide kaebeõiguse kohta ning õiguskaitse kättesaadavuse kohta keskkonnaküsimustes.

VIII seaduslik esindamine

Esimese astme halduskohtutes (halduskohtumenetluse seadustiku artikkel R 431-2) on vajalik õigusesindaja kasutamine täielikku pädevust eeldavate juhtumite puhul: peamiselt rahaliste või lepinguliste vaidluste korral. Muude vaidluste korral ei ole õigusesindaja kasutamine mingil juhul kohustuslik. Halduskohtutes Haldusapellatsioonikohtutes (halduskohtumenetluse seadustiku artikkel R 811-7) on õigusesindaja kasutamine üldjuhul kohustuslik (erandiks: vaieldav, mille raames käsitletakse võimu kuritarvitamist avaliku teenuse osutamisel või liikluseeskirja rikkumist).

Esimese astme kohtutes ja apellatsioonikohtutes ei pea riik kasutama advokaati.

On õigusesindaja kohustuslikus korras kasutamine Riiginõukogus Peale selle on reeglilik (välja arvatud teatavad selliseid olukordi, kui kohtuvaidlus on seotud sotsiaalabiga). Kui tegemist on esimeses ja viimases astmes toimuva vaidlusega, mille raames käsitletakse võimu kuritarvitamist, ei ole õigusesindaja kasutamine kohustuslik.

Kui isikul ei õnnestu endale advokaati leida, tunnistatakse hagi vastuvõetamatuks.

Keskkonnaõigus on üks spetsialiseerumisvaldkond advokaadi kutseala (28. detsember 2011. aasta dekreet (Prantsusmaa ametlik väljaanne nr 0301, detsember 29, 2011, lk 22577). Iga advokatuuri veebisait sisaldab sellele valdkonnale spetsialiseerunud advokaatide loetelu. Kõik keskkonnaorganisatsioonid võivad tegutseda füüsilisest isikust kannatanute nimel, kui neile on antud selleks volitus. Kõnealused organisatsioonid võivad vaidlustada ka haldusotsuseid, millega võidakse kahjustada keskkonda.

IX lõendid

Halduskohtumenetlustes, nagu ka eraõiguslikes kohtumenetlustes, lasub tõendamise kohustus hagejal. Samas kohaldatakse halduskohtumenetlustes seda põhimõtet natuke leebemalt, eelkõige juhul, kui tõendusmaterjalid on ametiasutuse valduses. Samuti kohaldatakse seda põhimõtet leebemalt vastutusega seotud küsimustes, kus tuginetakse süütuse presumptsioonile, mistõttu kaebuse esitaja ei pea tõendama tema väidetud süü olemasolu, vaid hoopis ametiasutus peab tõendama, et ta ei ole eksinud.

Pidades silmas menetluse uurivat laadi, aitab märkimisväärset uurimispädevust omav halduskohtunik tegelikult olulisel määral kaasa asjaolude kindlakstegemisele. Vajaduse korral võib ta nõuda dokumentide edastamist või jätkata ise teatavaid uurimistoiminguid, vaadates vahetult läbi akte või dokumente, külastades asukohti, osaledes aruteludel või.

Pooled võivad alati esitada uusi lõendeid. Kuid halduskohtute suhtes kohaldatava menetlusega on nn inkvisitsiooniline": See tähendab, et kohtunik peab menetluse kapten. Ta edastab poolte esitatud väiteid. Samuti võib ta nõuda uut dokumentide pooled esitaksid asjaolude tõendamiseks. Lisaks võib ta nõuda ekspertiisi.

Halduskohtute menetlus erineb üldiste tsiviilkohtute menetlusest. Tsiviilkohtutes juhivad menetlust pooled, kes paluvad kohtunikul algatada uurimine või ekspertiis. Halduskohtunik ei ole kohustatud poolte nõudmisi arvesse võtma: ekspertiis ei ole menetlusosalise nõudmisel kohustuslik, kui kohtunik leiab, et juhtumiga seotud dokumentidest piisab kohtuotsuse tegemiseks. Samas võib kohtunik anda korralduse ekspertiisi tegemiseks isegi siis, kui ükski menetlusosaline ei ole selleks sõnaselgelt soovi avaldanud.

Ekspertiisi tulemus ei ole kohtuniku jaoks kunagi siduv. Ta peab uuringute tulemustesse suhtuma alati kriitiliselt. Tema otsus võib põhineda juhtumi muudel elementidel, mis on vastuolus eksperdiaruandes sisalduvate järeldustega. See vana põhimõte on sõnaselgelt sätestatud halduskohtute suhtes kohaldatava 1889. juuli 22. aasta seaduse artikkel 22 ja ka riiginõukogu kohtupraktikas.

X esialgne õiguskaitse

Kohtupraktika kohaselt on haldusotsuste viivitamatu täitmisele pööramise põhimõtte avaliku õiguse põhireegel (riiginõukogu 2. juuli 1982. aasta otsus, Huglo jt). Seega võib haldusotsused kohe täitmisele pöörata olenemata hagi esitamisest kohtule. Kohtule sellise otsuse peale esitatud tavapärasel agil ei ole otsuse täitmist peatavat toimet. On küll mõningad erandid rände- või maksuõiguse valdkonnas, kuid mitte keskkonnaküsimuste vallas.

Nagu kõigis muudes küsimustes, on ka keskkonnanõuajades toimuvate halduskohtumenetluste raames võimalik taotleda esialgset õiguskaitset seoses haldusotsustega. See võimalus ei eksisteeri halduskohtutes taotleda seoses teiste eraõiguslike isikute tegevuse või tegevusetusega. Kuid selline võimalik teha üldistes tsiviilkohtutes (référé civil).

Kiireloomulistel juhtudel võimaldab esialgne õiguskaitse peatada haldusotsuse täitmise seni, kuni kohtunik on teinud otsuse selle haldusotsuse õiguspärasuse kohta. Selleks et kohtunik teeks paari päeva jooksul otsuse ajutise meetme võtmise kohta, peab taotluse esitaja tõendama, et juhtum on kiireloomuline ning et otsuse õiguspärasus on seotud tõsise kahtluse alla.

Esialgset õiguskaitset käsitleva halduskohtu otsuse peale on võimalik esitada apellatsioon. See tuleb esitada otse riiginõukogule.

XI kulud

Õiguskulud hõlmavad kohtukulusid ja advokaaditasusid.

- Kohtukulud on kindlaks määratud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 695. Kohtukulud on kas kindlasummalised või tariifsed:
 - kohtutäituri tasud (seaduses on sätestatud, et kohtumenetluse alustamise dokumendid ja ka kohtuotsused edastab vastaspoolele kohtutäitur);
 - esindamise ja kaitse pakkumise teenustasud (784. august 25. aasta seadlus nr 1972-1975, läbi vaadatud 72. aastal), mis on jaotatud kindlasummalisteks tasudeks, mis sõltuvad kohtumenetluse laadist, ja proportsionaalseteks osataseks, mis arvutatakse kohtumenetluse rahalise tulemuse põhjal;

- eksperditasud.

Halduskohtutes kohtutäiturite tasud või esindamiskulud puuduvad.

- Advokaaditasud. Neid tasusid peetakse tagastamatuteks, sest neid ei ole võimalik hüvitada (tagastada), kuna seaduse kohaselt ei ole advokaadi kasutamine nõutav.

Kulud, mida advokaat peab kandma oma ülesannete täitmisel kliendi nimel, on seotud järgmisega: registreerimisega seotud templimaksud, esindusõigused, avaldamisõigused, eksperditasud, kohtutäituritasud jne.

Templimaks kaotati registreeritud taotlustele alates 1. aasta jaanuarist, 2004. Kuid alates 1. oktoober 2011 peab igaüks, kes pöördub kohtu poole, tasuma lõivu 35 eurot. See summa tuleb tasuda kõigis menetluse etappides: esimeses astmes, apellatsioonietapis ja kassatsioonietapis.

Advokaaditasud määratakse vabalt kindlaks menetlusosaliste ja nende õigusesindajate vahel: hinnangulisi summasid ei ole võimalik esitada.

Kohtus kasutatavate ekspertide tasud määrab kindlaks kohtunik. Näiteks 2009. aastal tegid üldine apellatsioonikohus ja Caen'i halduskohus ettepaneku kohaldada järgmisi tasusid:

- Eksperditasud: 90-180 eurot tunnis või rohkem sõltuvalt juhtumi keerukusest;
- Teksti sisestamine: 7 eurot/lk;
- Koopiate tegemine: 0.42 eurot lehekülje kohta, 1.5 eurot värviline koopia.
- Dokumendid CD-l: 20 eurot kumbki.
- Postitamine: vastavalt kehtivatele postitariifidele;
- Kilomeetritasu: 0.60-0.80/km.
- Reisimine, majutamine, toitlustamine: vastavalt kuludokumentidele.

<http://www.upem.org/documents/coutjud.html>

Esialgse õiguskaitse võimaldamise või ajutise meetme kohaldamisega seotud kulud on samad, mis põhikohtuasjaga seotud kulud.

Õiguskulud tasub tavaliselt kaotanud pool. Halduskohtumenetluse seadustiku artiklis L 761-1 on sätestatud, et kaotanud pool peab igal juhul tasuma teisele poolele summa, mille kohtunik on seoses kantud kuludega kindlaks määranud. Kohtunik võtab arvesse kaotanud poole varalist või majanduslikku olukorda. Ta võib isegi automaatselt ja s amasugustel kaalutlustel otsustada, et kaotanud pool ei pea kulusid tasuma. Tavaliselt otsustavad halduskohtud siiski hüvitatavaid kulusid piirata, nii et need jäävad paari tuhande euro piiresse.

XII Finantsabimehhanismid

Puuduvad erieeskirjad keskkonnaasjadega seotud kohtukulude kohta. Halduskohtutes tuleb tasuda vaid üks summa. 29. juuli 2011. aasta seadusega kehtestati eraldi lõiv summas 35 eurot, mis tuleb tasuda hagi esitamisel kohtule (halduskohtule või muud liiki kohtule). Selle lõivu maksmine on eeltingimus hagi vastuvõtmiseks. Õigusabi saajad ei pea seda lõivu maksma (vt vastus küsimusele nr 2).

Prantsusmaal on võimalik saada õigusabi. Praegune õigusabikord on reguleeritud õigusabiseadusega (10. juuli 1991. aasta seadus nr 91-647) ja 18. detsember 1991. aasta seadusega nr 91-1266. See hõlmab järgmist:

- Õigusabi: finantsabi kohtumenetlusteks ja kohtuvälisteks menetlusteks;
- Abi advokaaditasude tasumiseks kriminaalmenetlustes, mida on võimalik kasutada kriminaalsüüdistuse esitamise alternatiivina (kokkulepe või vahendus), abi õiguslase nõu andmiseks neile, kelle politsei on küsitlemiseks kinni pidanud, ning abi vanglates toimetatavate distsiplinaarmenetluste raames;
- Juurdepääs kohtumõistmisele (teave, juhised, tasuta õigusnõustamine). Õigusabi annab abisaajale õiguse saada tasuta abi advokaadilt või mõnelt muult õigusvaldkonna töötajalt (kohtutäitur, õigusnõustaja (avoué), notar, enampakkumise korraldaja jne) ning õiguse olla vabastatud kohtukulude tasumisest.

Õigusabi võidakse anda ka keskkonnaasjadega. Selle kohta erieeskirjad puuduvad.

Õigusabi andmine sõltub ressursside, kodakondsuse, elukoha ja vastuvõetavusega seotud nõuete täitmisest. Teil on õigus saada õigusabi, kui teie eelmise kalendriaasta keskmised kombineeritud vahendid ei ole suuremad teatavast künnisest, mis määratakse

igal aastal kindlaks õigusaktiga. Teil on õigus saada õigusabi, kui te olete Prantsusmaa või Euroopa Liidu kodanik või Prantsusmaal seaduslikult elav välismaalane. Seaduslik Prantsusmaal elamine on põhimõtteline eeltingimus. Õigusabi antakse juhul, kui hagi ei ole ilmselgelt vastuvõetamatu või alusetu. Õigusabi antakse juhul, kui hagi ei ole ilmselt vastuvõetamatu või alusetu. Neid tingimusi kohaldatakse ka valitsusväliste organisatsioonide suhtes.

Enamik ametiühinguid ja valitsusväliste tarbijaorganisatsioonide pakuvad advokaatide vahendusel tasuta õigusala tuge nende liikmetele. Enamik advokaate pakub tasuta ka juhtumi esialgse läbivaatamise teenust. Puuduvad konkreetsed bürood, mis oleksid spetsialiseerunud keskkonnaküsimuste lahendamisele.

Õiguskliinikud on Prantsusmaal üsna uus nähtus. Praegu on käimas 4 õiguse kohta Prantsusmaal, kaks kliinikut tsiviilõiguse ja kaks inimõiguste kohta (La Maison du droit, Pariisi II Ülikool; http://www.u-paris2.fr/63247158/0/fiche___pagelibre/&RH=ORGA_ETUDES Õigus tours'i ülikooli kliinikust; [Põhiõigused õiguse Caeni ülikooli kliinikust](#); [Euroopa Euclid õiguse ülikooli kliinikust pariisi Ouest Nanterre](#)). Ükski neist ei tegele keskkonnajuhtumitega.

Üha enam tuleb juurde keskkonnaõigusele spetsialiseerunud advokaate ja mitmed valitsusvälised organisatsioonid tegelevad keskkonnakaitsega Prantsusmaal. Mõnda neist tunnistab riik avalike teenuste pakujana, näiteks ühendust France Nature Environnement (FNE), mille näol on tegemist loodus- ja keskkonnakaitse ühenduste Prantsusmaa liiduga. See hõlmab 3,000 valitsusvälist organisatsiooni (geograafilistel või temaatilistel alustel).

XIII õigeaegsus

Kehtib põhimõte, et kui ametiasutus ei vasta vaidele kahe kuu jooksul, on tegemist vaikiva negatiivse otsusega (2000. aprill 12. aasta seaduse artikkel 21).

Mitmes valdkonnas on selle seadusega ette nähtud vaikiva nõustumise kord. Sel juhul tähendab ametiasutuse vaikimine seaduses sätestatud perioodi jooksul vaikivat nõusolekut. Lisaks sellele eeldusele, ametiasutuse vastutust võib halduskohus kinnitada, kui leiab tõendamist asjaolu, et viivitamine on ebatavaline ja selle tulemusel on hagejale tekkinud kahju.

Seadusega ei ole ette nähtud spetsiaalseid tähtaegu keskkonnaasjadega seotud kohtumenetluste jaoks.

Samuti tuleb eristada sisulisi menetlusi ja kiireloomulisi menetlusi.

Sisuliste menetluste korral on parlament mis tahes tasandi halduskohtutele (esimene aste, apellatsiooni- ja kassatsioonaste) riigieelarve seaduse iga-aastasest lisas ette näinud, et otsus tuleb teha vähemalt ühe aasta jooksul.

Kiireloomuliste menetluste korral teeb kohus otsuse tavaliselt nädala või maksimaalselt ühe kuu jooksul, mõnikord ka 2-3 päeva jooksul.

Asjaoludest lähtuvate menetluste jaoks ei ole seaduses tähtaegu sätestatud. Kuid kiireloomuliste menetluste jaoks on tähtsajad siiski olemas: Näiteks kui menetlus käsitleb põhivabaduste ohustamist, peab kohtunik otsuse tegema 48 tunni jooksul.

2002. aasta kohtupraktikas on sedastatud oluline põhimõte. Nimelt on menetlusosalistel Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 6 sätestatud põhimõtte kohaselt õigus, et kohtunik vaataks nende hagi läbi mõistliku aja jooksul. Selle kohustuse rikkumine ei mõjuta kohtuotsuse kehtivust. Kuid kui on rikutud õigust saada kohtuotsus mõistliku aja jooksul ja seetõttu on kantud kahju, võib isik taotleda kahju hüvitamist halduskohtute nõuetevastase toimimise põhjendusel. Viide: Conseil d'Etat Assemblée, 28 juin 2002, Garde des Sceaux contre M. Magiera, n° 239575. <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriAdmin.do?oldAction=rechJuriAdmin&idTexte=CETATEXT000008099419&fastReqId=109660118&fastPos=7...>

[&fastpos = 7](#)

Muud küsimused XIV

Haldusotsuse tühistamiseks esitatud kaebus on vastuvõetav ainult siis, kui see on esitatud seoses kahjustavat mõju avaldava haldusaktiga (Prantsusmaa õigussüsteemis acte administratif faisant grief). Haldusakt avaldab kahjustavat mõju, kui sellega kaasneb õigusmõju: sellega muudetakse õigussüsteemi või rikutakse kodanike õigusi ja kohustusi. Akt, mis koostatakse põhiotsuse väljatöötamise käigus, on vaid ettevalmistav akt ning seda ei saa halduskohtus vaidlustada. Kõiki neid üldreegleid kohaldatakse ka keskkonnaküsimustes.

Teabele juurdepääsu õigus on reguleeritud üldpõhimõttega, mis on sätestatud 17. juuli 1978. aasta seadusega nr 78-753 ja 30. detsember 2005. aasta seadlus nr 2005-1755 haldusdokumentidele juurdepääsu kohta, ning samuti konkreetseid norme, mis on sätestatud keskkonnaseadustiku kirjutatud artiklitega L.1-124 kuni L.8-124 ja R. 124-1 — R. 124-5). Kõiki neid õigusakte on analüüsitud ministri 18. oktoober 2007. aasta ringkirjas.

Seda teemat on kodulehel: Prantsusmaa keskkonnaministeeriumi:

<http://www.toutsurlenvironnement.fr/aarhus/laces-du-citoyen-la-justice>

Lepitamine, kokkuleppe sõlmimine ja vahendus on vaidluste lahendamise meetodid, mida ei kasutata mitte niivõrd haldusvaidluste, kuivõrd eraõiguslike vaidluste korral. Halduskohtumenetluse seadustiku artikli L.211-4 kohaselt on üldine lepituspädevus antud halduskohtutele. Samas kasutatakse seda sätet harva, pidades silmas haldusvaidluste laadi ja asjaolu, et lepingulistest küsimustest on juba olemas mehhanism, mille abil lahendada vaidlused sõbralikul moel, nimelt turuvaidluste lahendamise komiteed. Avalik-õiguslikud äriühingud võivad oma vaidlused lahendada kompromissiga. Enamasti kujutavad nende poolt eraõiguslike isikutega sõlmitavad tehingud eraõiguslikke lepinguid, mis ei kuulu halduskohtuniku pädevusse. Avalik-õiguslike asutuste suhtes kehtib keeld esitada apellatsioon vahenduse tulemuse peale.

Keskonnavaaldkonnas ei kasutata vahendust just sageli, kuid vahenduse põhimõte on Prantsusmaal üha populaarsemaks muutumas. Samuti on selle teema kohta palju uusi uurimusi selles küsimuses: Kuidas arendada ära vahendust keskkonnanägemustes. Huvitava konverentsi, mida korraldas aprill 2012 käsitlevate teadusuuringute ja hariduse instituut läbirääkimised, mille tulemusel avaldati kokkuvõtlik materjal, milles käsitletakse vahendust keskkonnanägemiste lahendamise võimalikku meetodit (kättesaadav prantsuse keeles):

<http://gcf.fr/wp-content/uploads/2012/05/CR-SIRENE-29.pdf>

XV on välismaalane,

Prantsusmaa põhiseaduse artikkel 1 on sätestatud põhimõte, et kõik kodanikud on seaduse ees võrdsed olenemata nende päritolust, rassist või usulisest kuuluvusest. Paljude õigusaktidega on seda põhiseaduse artiklit laiendatud, keelates ära diskrimineerimise, eelkõige soo, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Karistusseadustiku artikkel 225-1 määratletakse diskrimineerimise mõiste muude kriteeriumide hulgas sõnaselgelt. Samas ei ole Prantsusmaal menetlusalasest õigusaktides sätestatud keelest tuleneva diskrimineerimise keeldu (vt vastused 2 ja 3).

Eelkõige kohtutes tuleb kasutada prantsuse keelt. See põhimõte on väga vana. See kehtestati Villers-Cotterets'linnas allkirjastatud kuningliku korraldusega (selle kuningliku otsuse pealkiri) 1539. august 15. aastal. Seda õigusakti peetakse prantsuse keele n-ö ametlikuks sünnitunnistuseks. See põhimõte lisati põhiseaduse artikkel 2 ja seda täpsustati 94. augusti 665. aasta seaduses nr 1994-4, mis käsitleb prantsuse keele kasutamist.

Vajaduse korral võimaldab kohtumenetluste raames tõlketeenuseid valitsus, kes selle eest ka maksab, kuid seda vaid rände-, varjupaiga- ja kriminaalasjades.

XVI piiriüleste juhtumite korral

See küsimus on peamiselt seotud keskkonnastatuse rakendamisega. Keskkond ei tunne piire. Piiriülese saaste tõttu kahju kannatanud isiku jaoks on ainus võimalus esitada hagi selle riigi kohtule, kust rikkumine tuleneb, või siis selle riigi kohtule, kelle territooriumil see rikkumine mõju avaldab. Selleks et hagi oleks Prantsusmaa kohtutes vastuvõetav, peavad olema täidetud mitmesugused tingimused, mis on seotud kohtute pädevuse ja õiguse territoriaalsuse põhimõttega. Mitteresidentidest välismaalased võivad tugineda Prantsusmaa õigusaktide sätetele. Samas on praeguste eeskirjade alusel piiriülese vastutuse kindlakstegemine keeruline. Kohtunike jaoks on keeruline kohaldada tsiviilvastutust käsitlevat tavaõigust, milles konkreetne keskkonnastatus on sätestatud 1. august 2008. aasta seadusega keskkonnastatuse kohta. 2004. aprill 21. aasta direktiiv nr 2004/35 on üle võetud keskkonnastatusega (VI jaotis, mis käsitleb teatava keskkonnakahju ennetamist ja heastamist), mida ei ole põhimõtteliselt praktikasse rakendatud. Ulatuslik uuring sellel teemal avaldati jaanuar 2012 (70 lehekülge):

<http://www.leclubdesjuristes.com/notre-expertise/a-la-une/risque-environnemental-affaire-erika>

Prantsusmaa keskkonnastatuse inglise keeles:

http://www.legifrance.gouv.fr/content/download/1963/13739/version/3/file/Code_40.pdf

Selle teemaga on võimalik tutvuda ka Prantsusmaal tuntud juhtumi abil, pärast tanklaev Erika Maltalt pärit tanker detsember 1999 rahvusvahelistes vetes Prantsusmaa majandusvööndis Bretagne ranniku lähistel. Selle juhtumi tagajärjel tekkis rannikul reostus 400 km ulatuses. Pariisi tsiviilapellatsioonikohus mõistis laeva omaniku ja valdaja, prahtija ja klassifikatsiooniühingu selles reostuses süüdi 30. märts 2010. aasta otsusega.

Avaliku huvi mõiste ei ole piiriülese kontekstis spetsiifiline. Kohaldatakse tavapäraseid eeskirju (eelkõige seoses hagi vastuvõetavusega õigushuvi seisukohast).

Prantsusmaa haldusõiguse kohaselt on välisriigist pärit isikutel või valitsusvälistel organisatsioonidel samasugune õigus pöörduda Prantsusmaa halduskohtute poole, nagu Prantsusmaal elavatel või asuvatel hagejatel. Samas ei ole välisriigi residentidel õigust saada õigusabi. Strasbourg'i halduskohus otsustas 1983. aastal seoses Alsace'i kaaliumikaevandusi käsitleva juhtumiga, et

välisriigi avalik-õiguslikel juriidilistel isikutel võib olla huvi hagi esitamiseks Prantsusmaa halduskohtule. Huvitav uuring, et küsimuses on veemajanduse valdkonnas, mis avaldati 2007. aastal prantsuse keeles: Jochen Sohnle, Le dispositif juridique de l'Europe pour appréhender les conflits transfrontaliers sur l'eau, Lex Electronica, vol. 12, n°2, automne/, 2007, eelkõige lk 17 ja 18:

<http://www.lex-electronica.org/articles/v12-2/sohnle.pdf>

Tsiviilasjades on võimalik kasutada kohtualluvust käsitlevat klauslit. See esitatakse lepingulise sätena, mille kohaselt pooled usaldavad vaidluse lahendamise kohtule, kellel tavaliselt selles küsimuses pädevus puudub. See võib olla seotud sisulise või territoriaalse pädevusega. Seda klauslit saab kasutada ainult lepingust tulenevate vaidluste korral. Samas ei tohi seda mehhanismi kasutada avalik-õiguslike lepingute ning avalike halduskohtumenetluste korral.

[1] Keskkonnamõju hindamine

[2] Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll (IPPC).

See on sisu masintõlge. Lehekülje omanik ei vastuta masintõlgitud teksti kvaliteedi eest.

Viimati uuendatud: 14/09/2016